

Notitie SER Overijssel

Groot denken, groot doen: het Overijssels Fonds voor Circulair MKB

Over SER Overijssel

De Sociaal-Economische Raad Overijssel is een onafhankelijk adviesorgaan van de provincie Overijssel. In de rol van een overlegorgaan van de werknemers- en werkgeversvertegenwoordiging en onafhankelijke adviseurs, wil de SER Overijssel een bijdrage leveren aan duurzame economische groei. Dit door te komen tot onderlinge consensus over onderwerpen op sociaaleconomisch terrein.

Contactgegevens

Ingrid Oonk, i.oonk@overijssel.nl

Susanne Peeters, s.peeters@overijssel.nl

www.ser-overijssel.nl

Beeldmateriaal

Het gebruikte beeldmateriaal is afkomstig van:

www.freepik.com

Inhoud

1 De staat van de Overijsselse economie	4
2 Advies 'Durf te kiezen voor een circulaire economie' en de opvolging daarvan	4
3 De wake-upcalls van Mario Draghi en Brussel	5
4 Blijf waakzaam en alert: de wereld om ons heen verandert razendsnel	6
5 Anders denken, anders doen	6
6 Waar geen wil is, is geen weg	7
7 Goed voorbeeld doet goed volgen	7
8 Plusdenken: multipliers voor het oprapen	8
9 Bijdragen aan regionale circulaire ecosystemen	8
10 Meer toegang tot passende financiering voor het MKB-peloton	9
11 Per definitie sluitende businesscases	10
12 Fonds biedt kansen voor ontwikkeling van werknemers	10
13 Leren van ervaringen elders	12
14 Denken, durven, doen	13

1 De staat van de Overijsselse economie

De provincie Overijssel monitort de staat van de Overijsselse economie. Enkele interessante en opvallende resultaten uit de 'Stand van de Overijsselse economie 2024'¹:

- het MKB zorgt voor 63% van onze werkgelegenheid;
- het opleidingsniveau van onze beroepsbevolking is 21%/43%/36% laag/middelbaar/hog;
- de omvang van onze economie is € 44.600,- per inwoner (Nederland: € 54.700,-);
- onze gemiddelde arbeidsproductiviteit is € 90.500,- (Nederland: 105.500,-);
- onze 3 grootste sectoren zijn handel, zorg en industrie. De werkgelegenheid in de afgelopen 10 jaar groeide vooral in de 3 sectoren informatie en communicatie, waterwinning/-distributie/-zuivering en verhuur/handel roerende goederen;
- vakmanschap is belangrijk voor de energietransitie en de circulaire economie, maar het aantal vakkrachten wordt steeds schaarser;
- zowel het consumenten- als ondernemersvertrouwen zijn negatief;
- Overijssel is een Strong Innovator+ (21-ste plek van 234 Europese regio's).

Hoewel de economie in Overijssel er op onderdelen niet verkeerd voor staat, is ook evident dat er beslist nog veel aandachtspunten zijn en dat er werk aan de winkel is.

2 Advies 'Durf te kiezen voor een circulaire economie' en opvolging door de provincie

De SER Overijssel publiceerde in maart 2024 haar advies 'Durf te kiezen voor een circulaire economie' (<https://www.ser-overijssel.nl/adviezen/investeringsvoorstel-economie>). Daarin adviseert ze Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel om te kijken naar de mogelijkheden voor een nieuw revoluerend Overijssels Fonds voor Circulair MKB (lees: de verduurzaming van MKB-bedrijven in Overijssel).

Het SER-advies is met name gericht op de stimulering en versnelling van het circulair ondernemerschap binnen MKB-bedrijven op landelijke, provinciale en regionale schaal. In dit kader stelt de SER Overijssel voor om kritisch te kijken of en in hoeverre relevante Overijsselse MKB-sectoren hun weg naar de bestaande financiële regelingen en middelen voldoende kunnen vinden, en of die ook voldoende zijn om de vereiste grootschalige circulaire transitie op gang te brengen en in stand te houden.

Ook stelt de SER Overijssel voor om kritisch te kijken of en in hoeverre bestaande financiële regelingen en de middelen feitelijk effectief zijn. Naar het oordeel van de SER Overijssel heeft het grote peloton van MKB-bedrijven (tot ca. 250 medewerkers) immers meer begeleiding en ondersteuning nodig, omdat de omslag naar een circulaire economie anders veel te lang gaat duren, of zelfs niet gemaakt kan worden.

Voor de goede orde wijst de SER Overijssel erop dat haar advies ook goed aansluit op de (ontwerp) Omgevingsvisie van de provincie Overijssel, waarin zeer grote ambities en

¹ <https://destaatvan.overijssel.nl/overijssel-in-cijfers>

voornemens op het gebied van economie, klimaatverandering, energie, wonen, werken, natuur, landbouw, duurzaamheid, mobiliteit en gezondheid worden geformuleerd.

De SER Overijssel heeft er begrip voor dat de provincie Overijssel niet alle problemen (van Nederland en de wereld) alleen kan oplossen, en dat de provincie Overijssel zelf over relatief beperkte financiële middelen beschikt. In dit kader roept de SER Overijssel de provincie en betrokken partijen op om onconventioneel (out of the box) te denken vanuit de (nieuwe) mogelijkheden en (gezamenlijke) kansen, en vooral niet vanuit de (vele) belemmeringen en (alom aanwezige) risico's en bedreigingen.

De provincie Overijssel heeft het advies bestuurlijk en ambtelijk serieus genomen en in de periode van november 2024 tot en met januari 2025 deskresearch uitgevoerd en gesproken met 14 (markt)partijen waaronder de SER Overijssel, intermediaire organisaties en banken. De resultaten van de deskresearch en de gesprekken zijn op 14 februari door de provincie Overijssel gedeeld en toegelicht tijdens een online-bijeenkomst. De SER Overijssel spreekt haar waardering voor deze aanpak uit.

3 De wake-upcalls van Mario Draghi en Brussel

Op 9 september 2024 werd het rapport 'The future of European competitiveness' (https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en) van oud ECB-president Mario Draghi gepubliceerd, dat uitgebreid ingaat op (de toekomst van) de concurrentiepositie en -kracht van Europa. Het bevat meerdere wake up-calls en 180 aanbevelingen. Draghi daagt Europa uit om snel een nieuw plan voor haar duurzame welvaart en concurrentiekracht te maken. De inschatting is dat er jaarlijks 750-800 miljard euro (4,4 - 4,7% van het EU bbp) aan extra investeringen (inclusief private investeringen) nodig is om de doelstellingen op het gebied van baanbrekende innovaties, energietransitie, digitale technologieën, defensie en veiligheid te halen.

In september reageerde ons Kabinet (<https://open.overheid.nl/documenten/a01bb73b-d804-41f2-afad-c928ff330f04/file>). Voor zover bekend heeft de provincie Overijssel nog geen reactie gegeven.

Eind januari 2025 publiceerde de Europese Commissie het 'Competitiveness Compass' (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_339). Europa wil meer energie en geld steken in de markt en innovatie en meer investeren in haar digitale infrastructuur.

Op 1 februari publiceerde de Europese Commissie de 'Clean Industrial Deal' (opvolger 'Green Deal') voor een toekomstbestendige industrie en kwaliteitsbanen met vier pijlers:

- voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingskader;
- snellere toegang tot financiering;
- verbeteren van vaardigheden;
- open handel voor veerkrachtige toeleveringsketens.

Landelijk SER-voorzitter Kim Putters heeft inhoudelijk gereageerd op de 'Clean Industrial Deal' (<https://www.ser.nl/nl/actueel/zicht/op/art-wake-up-call-europa>), en daarbij verwezen naar het SER-advies 'Verduurzaming maakindustrie' (januari 2024).

4 Blijf waakzaam en alert: de wereld om ons heen verandert razendsnel

Het is evident dat de wereld om ons heen razendsnel verandert. Opportunisme, desinformatie en eigenbelang bedreigen onze normen en waarden en onze democratieën. Harde feiten, politieke zekerheden en duurzame bondgenootschappen bestaan opeens niet meer, en het is steeds meer ieder voor zich.

De wereld, Europa en Nederland staan voor grote maatschappelijke en sociaaleconomische uitdagingen. De uitdagingen zijn in de eerste maanden van 2025 met name door turbulente geopolitieke en economische ontwikkelingen eerder toegenomen dan afgenomen. Denk aan recente ontwikkelingen op het gebied van internationale verhoudingen en samenwerking, onze concurrentiepositie, wereldwijd klimaatonderzoek en medisch onderzoek, en internationale ontwikkelingshulp.

Denk ook aan de (alarm)signalen vanuit het bedrijfsleven, dat in toenemende mate klaagt over het Nederlandse vestigings- en ondernemingsklimaat, het ongelijke internationale speelveld, de stijgende lonen, de regeldruk, de groene (rapportage)verplichtingen, extra heffingen voor bedrijven, de relatief hoge energiekosten en het volle stroomnetwerk. Denk ook aan de haperende economie van onze grootste handelspartner Duitsland en alle risico's van dien voor Nederland en voor Overijssel.

5 Anders denken, anders doen

De uitdagingen op het gebied van klimaatverandering en de grote transities (energie, landbouw) zijn urgent en groot en vragen om lef en slagvaardigheid. En om effectief beleid van overheden en bedrijven, en de bundeling van hun krachten, capaciteit en middelen. Grote problemen vragen om grote transities. De Triodos Bank publiceerde in januari 2025 het outlook-rapport 'De Nederlandse economie in 2025: grootscheepse verbouwing kan beginnen'. (<https://www.triodos.nl/persberichten/2025/250102-kantelpunten-voor-cruciale-veranderingen-binnen-handbereik>).

Grote transitie vragen om groot/groter en anders te denken (lees: een omslag in ons denken), maar ook om anders te doen voor maximale maatschappelijke en sociaal-economische impact. Er is behoefte aan meer groot geld voor kleine bedrijven (niet alleen de koplopers maar ook het peloton), zodat die concurrerend, duurzamer en toekomstbestendiger worden. En dan niet alleen voor de korte en middellange termijn, maar vooral ook voor de langere termijn (lees: voor komende generaties).

Op dit moment kunnen MKB-bedrijven in beginsel met hun individuele financieringsvraagstukken terecht bij landelijke banken, instellingen en (semi) overheden, ieder met een eigen financieel instrumentarium. Maar er zijn ook duidelijke signalen van MKB-ondernemers dat banken (te) voorzichtig en huiverig zijn, en veel te hoge eisen stellen en disproportionele zekerheden vragen. De hamvraag is dan ook of we daarmee de grote uitdagingen voldoende snel en adequaat het hoofd kunnen bieden?

6 Waar geen wil is, is geen weg

Nederland staat zich graag voor op sterke start ups, scale ups en MKB-bedrijven, die de kurk van onze economie zijn. En op duurzaamheidsambities en circulaire prestaties.

Feit is evenwel dat meerdere dappere en goedbedoelde initiatieven van ondernemers op het gebied van duurzaamheid na verloop van tijd weer geruisloos zijn verdwenen. Voorbeelden zijn de grootschalige mestverwerking en de verwijdering en recycling van accu's, kunststoffen en textiel. Circulaire economie is echter veel meer dan recycling.

Belangrijke faalfactoren voor mislukkingen en bedrijfsfaillissementen zijn het inconsistente en instabiele overheidsbeleid, plotselinge wijzigingen in wet- en regelgeving, ongunstige vestigingsfactoren en onvoldoende durfkapitaal. En waar geen wil is, is ook geen weg om de grote uitdagingen concreet en effectief aan te pakken.

7 Goed voorbeeld doet goed volgen

Vaak sterven creatieve ideeën en onconventionele voorstellen over nieuwe financiële instrumenten een vroege dood vanwege strakke discussies over ongelijke behandeling en ongeoorloofde staatssteun.

Toch (b)lijkt het niet onmogelijk om vanuit een gevoel van hoge urgentie en nationaal belang (veel) groter te denken en te doen. Dit wordt bevestigd door de vele miljarden, die worden vrijgemaakt c.q. gereserveerd voor projecten als 'Groen staal' van Tata Steel Nederland en 'Beethoven' om ASML in Nederland te behouden.

Als de maatschappelijke en economische pijn maar voldoende groot is en ook echt wordt gevoeld, dan blijkt opeens mogelijk te zijn wat voordien absoluut onmogelijk leek te zijn. Vanwege het (inter)nationale belang zou dit voor circulaire economie en de energietransitie ook moeten gelden.

8 Plusdenken: multipliers voor het oprapen

Het verdient aanbeveling om (de aanpak van) de grote opgaven en uitdagingen zoals energietransitie, circulaire economie en verduurzaming zoveel mogelijk te combineren. Grote problemen, grote transities, groter en anders te denken en anders doen, vragen ook om groot geld voor de langere termijn.

Sluit waar mogelijk aan bij bestaande (nieuwe) initiatieven zoals het initiatief van de Kopgroep circulair financieren. Doe dit gericht met groot geld van de vijf grote pensioenfondsen en de 3 grote uitvoeringsorganisaties, onze grootbanken, grote beleggingsfondsen, private equity en zelfs crowd funding.

Zoek op het gebied van technologie, energie en grondstoffen naar een nauwere samenwerking met onze grootste handelspartner Duitsland. En zorg dat iedereen meedoet, vanwege het belang van een vitale economie en een vitale arbeidsmarkt.

9 Bijdragen aan regionale circulaire ecosystemen

Circulariteit is een integraal thema dat bijdraagt aan het realiseren van meerdere (rijks)doelstellingen (klimaat/CO₂, werkgelegenheid, innovatie, energie transitie, milieu).² Dit alles komt tezamen in de regio. In het ontwikkelen en uitrollen van Regionale Circulaire Ecosystemen is een belangrijke rol weggelegd voor de provincie, als verbinder en regisseur. De eco-samenwerkingsverbanden binnen een specifieke regio ontwikkelen nieuwe waardeketens en stimuleren gebiedsgerichte cross-sectorale samenwerking. Het MKB is een belangrijk onderdeel van de regionale circulaire ecosystemen.

Een provinciaal revolverend fonds draagt bij aan de verdere ontwikkeling van de regionale circulaire ecosystemen. Investerings maken het mogelijk om nieuwe technologieën en processen te ontwikkelen, die binnen de systemen kunnen worden geïntegreerd. Door te investeren in circulaire projecten, wordt duurzame en langdurige impact gecreëerd. Dit helpt niet alleen bij het verminderen van afval en het hergebruiken van materialen, maar draagt ook bij aan economische groei en werkgelegenheid in de regio.

Door samenwerking tussen overheden, bedrijven en kennisinstellingen te bevorderen, kan een provinciaal revolverend fonds een katalysator zijn voor een robuuste en veerkrachtige circulaire economie in de regio.

² <https://www.ipo.nl/thema-s/regionale-economie-en-cultuur/ce-krachtenkaart/>

10 Meer toegang tot passende financiering voor het MKB-peloton

Het valt op dat overheden snel/vaak roepen dat bedrijven altijd voor financiering bij de overheid (en de regionale ontwikkelingsmaatschappijen) terecht kunnen. Maar in de praktijk blijkt het dan vooral te gaan om hoogtechnologische, snelgroeiende en zeer innovatieve bedrijven. Deze bedrijven kunnen meestal via meerdere sporen aan geld komen, bijvoorbeeld een circulair spoor, technologie-/innovatiespoor, duurzaamheidsspoor en/of ondernemersspoor (start ups en scale ups).

De koplopers, die feitelijk de uitzondering vormen, worden min of meer als het MKB-voorbeeld gezien en neergezet. Maar in de praktijk blijkt dat er voor de rest van het MKB ('MKB-peloton') geen of onvoldoende grote circulaire financieringsinstrumenten bestaan. MKB-bedrijven zijn (te) druk met continuïteit (behoud van hun verdienvermogen, 'license to operate') en overleven (van de ene crisis naar de andere).

De (rijks)overheid ziet deze groep niet als de belangrijkste doelgroep, private equity vindt de groep niet interessant vanwege het financiële rendement en banken zijn huiverig (hoewel ze graag anders willen doen voorkomen). Pensioenfondsen zoeken naar mogelijkheden voor impact-beleggen, maar ze investeren meestal indirect (lees: via een andere partij). Hun selectie en keuze wordt dikwijls erg bepaald door het track record van de betreffende ondernemer, net als bij venture capital.

“Voor bedrijven moet er veel meer toegang zijn tot passende financiering om circulair ondernemerschap tot wasdom te laten komen.³ De bedrijfsmatige en financiële risico's voor circulaire ondernemers en financiers zijn momenteel nog te groot. Het creëren van een interessant circulair innovatieklimaat is een voorwaarde voor het ontstaan van circulaire verdienmodellen waar een businesscase op gebouwd kan worden. Alleen als een businesscase competitief is, kunnen bedrijven groeien, omdat het dan ook interessant wordt voor investeerders.”

Besteed bij het inrichten van het fonds niet alleen aandacht aan het instrument financiering, maar ook aan de interventiedriehoek. Daarin zijn naast financiering ook transparantie (kan de MKB-ondernemer goed vinden wat er al voorhanden is?) en support van de MKB-ondernemer/onderneming belangrijk. In samenhang zijn deze drie instrumenten effectiever.

Er is duidelijk behoefte aan regionale aanvulling op nationale geldstromen. Via een provinciale revolverend fonds kunnen geldmiddelen beschikbaar komen, waarvoor een

³ Brief VNO-NCW en MKB Nederland 24-123072 Circulaire economie

andere risico- en impactanalyse geldt. Een provinciaal revolverend fonds kan een belangrijke rol spelen om het gat in de financieringsmogelijkheden te dichten en met name het MKB-peloton in Overijssel te ondersteunen in zijn circulaire ontwikkeling.

11 Per definitie sluitende businesscases

Een belangrijke succesfactor van een revolverend fonds voor het circulair maken c.q. de verduurzaming van MKB-bedrijven is een sterke reductie van de hoeveelheid primaire grond- en hulpstoffen, een sterke vermindering van het energieverbruik (olie, gas, elektriciteit), en de reductie van de hoeveelheid rest- en afvalstoffen. Daardoor moet het voor MKB-bedrijven mogelijk zijn om de revolverende financiële middelen van het fonds binnen een periode van ca. 10 jaar terug te betalen. Daarmee is de business case per definitie sluitend, en kan het fonds de middelen dan weer inzetten voor andere (ketens van) MKB-bedrijven inzetten. Bovendien wordt hiermee naadloos invulling gegeven aan de nationale en provinciale agenda's op het gebied van klimaat, energie en grondstoffen.

Door niet ieder bedrijf afzonderlijk (lees: 1 op 1) revolverend te financieren, maar grote groepen en MKB-ketens, wordt de basis gelegd voor een grootschalige transitie van het MKB-bedrijfsleven. Dat kan daardoor beter concurreren en toekomstbestendig worden, en dat levert meer en duurzame banen op.

12 Fonds biedt kansen voor ontwikkeling van werknemers

Een Circulair Fonds voor MKB is ook waardevol vanuit werknemersperspectief. Het kan bijdragen aan de ontwikkeling van bestaande werknemers en kansen bieden voor mensen die nog aan de zijlijn staan.

Werken in een circulair MKB stimuleert werknemers om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen en innovatieve oplossingen te bedenken. Dit resulteert in persoonlijke groei en een hogere mate van werktevredenheid. Circulaire praktijken dragen bij aan een gezondere werkomgeving, door het verminderen van afval en vervuiling. Dit verbetert de algehele gezondheid en het welzijn van werknemers. Werknemers voelen zich meer betrokken en trots bij een bedrijf dat zich inzet voor duurzaamheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het verhoogt hun motivatie en loyaliteit.

Wanneer bedrijfsmodellen zich richten op het hergebruik, reparatie en recycling van materialen, leidt dit op termijn tot een stabielere en duurzamere bedrijfsvoering. Bedrijven die minder afhankelijk zijn van schaarse grondstoffen en beter bestand zijn tegen marktfluctuaties, dragen direct bij aan werkzekerheid. De ontwikkeling en implementatie van innovatieve circulaire oplossingen kan niet alleen bestaande banen behouden, maar ook nieuwe kansen creëren voor werknemers om zich te specialiseren en te groeien binnen hun vakgebied; een leven lang ontwikkelen.

Circulaire bedrijfsmodellen vereisen specifieke vaardigheden en kennis, zoals reparatie, hergebruik en recycling. Dit biedt kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om zich te specialiseren en skills te ontwikkelen.

Het fonds kan bedrijven stimuleren om inclusieve werkpraktijken te implementeren, zoals functiecreatie en jobcarving.⁴ Dit helpt bij het creëren van passende functies voor mensen, waardoor zij duurzaam kunnen bijdragen aan organisaties.

Stadsmijn Achterhoek

De Stadsmijn Achterhoek is een voorbeeld waarbij circulariteit wordt gecombineerd met sociaal-maatschappelijke waarden. Door te oogsten, in plaats van te slopen, halen zij materialen in bruikbare staat uit oude panden.⁵ Via een fysieke marktplaats worden de materialen gereed gemaakt voor hergebruik in de bouw. De materialen, die gereed zijn voor verkoop, zijn voorzien van een digitaal materialenpaspoort, waarin onder andere de herkomst van het materiaal is vastgelegd.

Om vrijgekomen grondstoffen en producten nogmaals toe te kunnen passen is vaak eerst bewerking nodig, voordat het opnieuw in de bouw(kringloop) kan worden opgenomen. De bemensing van de materialenmarktplaats vindt plaats met gemotiveerde mensen, die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben.

Het initiatief Stadsmijn Achterhoek is tot stand gekomen door een samenwerking van bedrijven, overheden en organisaties.

Het fonds kan investeringen, die bedrijven doen in de opleiding en begeleiding van deze werknemers richting een circulair productieproces, meewegen. Door bedrijven te ondersteunen, die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt betrekken bij circulaire initiatieven, draagt het fonds bij aan maatschappelijke verantwoordelijkheid en duurzaamheid. Dit heeft een positieve impact op de Brede Welvaart in Overijssel.

“Voor ons is een economie pas circulair als er niet alleen aandacht is voor grondstoffen en business, maar ook voor de mensen die in een circulaire economie het werk uitvoeren.”⁶

⁴ <https://wsp-nhn.nl/duurzame-inzet-van-mensen-met-een-afstand-tot-de-arbeidsmarkt/>

⁵ <https://www.stadsmijnachterhoek.nl/over-ons/>

⁶ FNV Visie Klimaatbeleid en Energietransitie 2018

13 Leren van ervaringen elders

De provincie Overijssel heeft in de afgelopen jaren natuurlijk niet stil gezeten als het gaat om het behoud, stimuleren en faciliteren van de regionale economie en arbeidsmarkt. Met organisaties als OostNL⁷, HMO⁸, Wadinko⁹ en het Energiefonds Overijssel¹⁰ zijn belangrijke stappen gezet om bedrijven te ondersteunen in hun verduurzamingsopgave.

Dit laat onverlet dat we ons kunnen laten inspireren door en leren van spraakmakende initiatieven en ervaringen elders zoals: NLinvesteert, Money meets ideas, Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH).

PDENH hanteerde een integrale aanpak van ontwikkeling met financiering, groei en advies rond innovatieve en duurzame projecten, die vaak in een opstart- of opschaa fase zaten.

Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland

Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland heeft de afgelopen tien jaar een forse bijdrage geleverd aan de transitie naar een duurzame en circulaire economie. Ze investeerden ruim 70 miljoen euro in innovatieve en duurzame projecten in de regio. Sinds september 2023 is het een closed-end fonds. Ze richten zich op vervolginvesteringen in bestaande portfolio-bedrijven.

Duurzame economische ontwikkeling staat daarbij centraal. Het stimuleren van duurzame bedrijvigheid, werkgelegenheid en innovatie is waar het uiteindelijk om gaat. Daarbij realiseren zij zich dat duurzaamheid alleen duurzaam is als er een gedegen fundament onder ligt. Het bouwen van zo'n fundament vergt tijd en investering.

PDENH wordt beheerd door ROM InWest, KplusV en StartGreen Capital.¹¹

De provincie Overijssel kan een geheel eigen (voorbeeld)rol pakken en op meerdere manieren bijdragen, bijvoorbeeld: als gesprekspartner, als lobbyist naar Den Haag en Brussel, als regisseur, als facilitator, als samenwerkingspartner (bijvoorbeeld van Duitsland) en als uitvoerder met een provinciaal financieel instrumentarium.

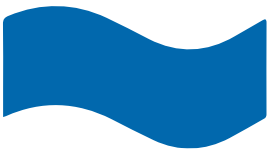
⁷ <https://oostnl.nl/>

⁸ <https://hmo.nl/>

⁹ <https://www.wadinko.nl/over-wadinko>

¹⁰ <https://www.energiefondsoverijssel.nl/financieringsvormen/>

¹¹ <https://pdenh.nl/wat-is-pdenh/>

14 Denken, durven, doen

De wereldwijde vraagstukken en uitdagingen op het gebied van onder andere klimaatverandering, energietransitie en landbouwtransitie vragen om urgentiegevoel, visie en daadkracht van zowel overheden als bedrijven.

Durven kiezen voor een circulaire economie volgens het SER-advies gaat veel verder dan bestuurlijke ambities en de bijbehorende beleidsnota's. Het vraagt om echt grensoverstijgend te denken en te doen, veel verder dan de provinciale grenzen, veel verder dan de reguliere provinciale kerntaken en veel verder dan de bestaande provinciale middelen in een collegeperiode.

Echte maatschappelijke en economische impact en brede welvaart vragen om onvoorwaardelijk commitment, duurzame samenwerking en de bundeling van capaciteit en middelen.

“Durven kiezen voor een circulaire economie vraagt om echt grensoverstijgend denken en doen. Het vraagt om onvoorwaardelijk commitment, duurzame samenwerking en de bundeling van capaciteit en middelen.”

Harry Webers, voorzitter SER Overijssel

